

Motion till riksdagen 2008/09:So233

av **Jan Lindholm (mp)**

Åtgärder med anledning av hemlöshet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av åtgärder mot och utvecklingsarbete kring hemlöshet.

Bakgrund

En bostad är en mänsklig rättighet enligt FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna. Det är även en rättighet enligt EU:s motsvarande konvention liksom en tydlig rättighet i den svenska grundlagen. Den tolkningen av internationella konventioner och svensk grundlag gör dock inte vår regering. Därför har vi 2008 fortfarande hemlöshet i Sverige.

Hemlösheten, som tyvärr också ökar och breder ut sig i allt yngre åldrar, är ett tydligt tecken på samhällets brister och att det skyddsnät som vi har byggt upp inte fungerar. Att medborgaren har möjlighet till en bostad är kanske något av det mest grundläggande som politiken har att värna om.

Det tycks utsiktslöst att fortsätta i redan invanda hjulspår. Det behövs ett nytänkande och en strukturförändring för att vi överhuvudtaget ska kunna göra något åt hemlöshetsproblemet.

Miljöpartiets utgångspunkt är att hemlöshet i första hand är ett bostadspolitiskt problem. Regeringens omläggning av bostadspolitiken underlättar därför inte en lösning av hemlöshetsfrågan. Kostnaderna för felaktiga beslut är oerhörda. Under civilutskottets besök i Kanada fick vi upprepade påpekanden om att bostaden, enligt deras uppfattning, är första steget och inte det sista när en person försöker komma tillbaka.

Fel! Okänt namn

Regeringens åtgärder

Regeringen har en strategi för att motverka hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden 2007–2009. En nationell styrgrupp består av Boverket, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten och Sveriges Kommuner och Landsting. Strategin inbegriper ett antal olika uppdrag, kunskapsöversikt, vägledning, implementeringsstöd m.m. samt en stor pott till medel för lokalt utvecklingsarbete. Det är ett välkommet initiativ.

I satsningen ingår en pott med lokala utvecklingsmedel på 47,7 miljoner kronor som kan användas till lokalt utvecklingsarbete med olika aktörer. Jag anser att det är angeläget att utvecklingsmedlen är av tillräcklig omfattning för att genomtänkta och viktiga projekt med större säkerhet inte ska nekas medel. Enligt regeringens förslag ska strategin vara slutligen utvärderad i juli 2010.

Det krävs mer för att bryta hemlöshet

Miljöpartiet har en nollvision när det gäller hemlöshet. För att nå dit krävs åtgärder på flera politikområden eftersom orsakerna bakom hemlösheten kan se mycket olika ut i det individuella fallet.

Exempel på områden där åtgärder kan göra stor nytta för att förebygga är följande:

- ? Ett förebyggande arbete bland unga
- ? Skolan tar ett aktivt ansvar
- ? Skolsköterskor ska finnas i skolan och vara tillgängliga
- ? Kuratorer ska finnas där barn och ungdomar finns
- ? Avdramatisera kontakt med psykolog
- ? Fler fritidspedagoger med verksamhet där de når fram
- ? Ungdomsmottagningar måste få tillräckligt med resurser
- ? Stöd till frivilligorganisationer
- ? Anmälningsskyldighet till social myndighet för fastighetsägare före vräkning.

Detta är självklart bara några exempel på vad som kan göras. Att stärka den enskilde i förebyggande syfte och att stöd finns i en krissituation är sätt att minimera risken att hemlöshet uppstår. Kommunala planer för förebyggande arbete bör utarbetas och Miljöpartiet har förslag på detta, bland annat i Stockholm. Frågan kan inte lösas vare sig på lokal eller nationell nivå utan det krävs åtgärder på samtliga nivåer. Det handlar om en mer medveten lagstiftning, ett bättre bemötande i vården och förutseende och stöd i kommunerna.

Exempel på områden där åtgärder kan förbättra när hemlöshet uppstått är följande:

- ? En ombudsman eller samordnare för ungdomar och unga vuxna som är hemlösa
- ? Ett tak-över-huvud-garanti även för människor under 20 år

Fel! Okänt namn på

- ? Trygga stödboendeformer
- ? Stöd till boendekooperativ
- ? Stöd till frivilligorganisationer
- ? Prioritera socialtjänstens insatser och sluta agera hyresvärd
- ? Öka brukarinflyandet i stödinsatserna
- ? Aktivt arbete för att stärka de sociala nätverken
- ? Utveckla insatser ihop med arbetsgivare
- ? Bättre samverkan mellan missbrukarvård, psykiatri, kriminalvård, Sis med flera
- ? Bättre dialog, lyssna mer på den hemlösa
- ? Öka kulturkompetensen bland berörda tjänstemän.

Förslag till åtgärder

Under förra mandatperioden gjordes en del insatser av den dåvarande regeringen för att öka kunskaperna om hemlösheten. Stockholms Stadsmission har även under flera år bedrivit en studie om hemlösa barn. Slutrapporten kom i början av året och är skrämmande. Problemet är stort och behoven av insatser likaså.

Det är därför angeläget att redan 2010 göra en uppföljande nationell kartläggning av antalet hemlösa, för att få veta i vilken utsträckning regeringens strategi lyckas och om ytterligare insatser på nationell nivå kommer att vara nödvändiga. Jag förutsätter att regeringen avser att ge Socialstyrelsen detta i uppdrag i regleringsbrevet för 2010.

Många av de orsaker som ligger bakom hemlöshet har sin grund i gränsdragningsproblem när det gäller ansvar. Det gäller gränserna för ansvar mellan kommun, landsting och stat men även mellan olika statliga myndigheter och mellan kommunala förvaltningar. Man kan ofta se att individen någonstans på livets resa har hamnat mellan några stolar, som det brukar uttryckas. Ingen har velat eller vågat ta i problemet. Regeringen har ansvar för att lösa sådana brister.

Hemlöshetsproblematiken är komplex och ständigt föränderlig. Man kan se gruppen hemlösa som en indikator eller reagens på samhällsförändringar. Därför krävs ett ständigt pågående utvecklingsarbete, särskilt inom ramen för frivilligorganisationer som oftast har bättre känslspröt än myndigheter men som tyvärr inte får nödvändiga resurser. Regeringen borde ge myndigheterna ett tydligare uppdrag till samverkan med det civila samhället.

Slutligen anser jag att den sociala bostadspolitiken bör stärkas genom en ny lag om inrättande av bostadsförmedlingar med inriktning mot sociala strävanden och integrationssträvanden. Dessa bostadsförmedlingar ska få ekonomiska bidrag för att köpa upp lägenheter till förmån för hemlösa. Detta bör regeringen efter utredning återkomma till riksdagen med förslag om.

Mot bakgrund av detta anser jag att riksdagen bör tillkännage för regeringen sin mening vad som ovan föreslagits om behov av såväl åtgärder mot som utvecklingsarbete kring hemlöshetsproblematiken.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 26 september 2008

Jan Lindholm (mp)